

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " 2 "

15 " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši, števil 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

Rusko-francoska zveza in najnovejši atentat v Petrogradu.

V kratkem času smo izvedeli dve važni novici, ki boste napravili mnogo hrupa po evropskem časopisju, in boste morda imeli ravno protiva vpliv. Nemški liberalni, Rusom sovražni listi so vedno vatrjevali, da je nemogoča zveza med demokratično Francijo in absolutno Rusijo. Zdaj jih je pa osramotil veljaven francoski list „Republique Française“, ki, kakor je znano, stoji v tesni zvezi s francoskimi vladnimi krogi. Ta list, jako simpatično piše o Rusiji in indirektno govori o rusko-francoski zvezi. Toraj ta republikanski list, kteremu se gotovo ne more pripisovati reakcijskih in absolutističnih namer, piše za zvezo z Rusijo, ne vidi one nevarnosti za francosko svobodo v tej zvezi, kakor jo vidijo nemški židovski časnikarji.

Ker tak veljaven francoski list piše za tako državno zvezo, je gotovo, da se o nekaj podobnem dogovarja v diplomatskih krogih. Da bo taka zveza obema narodoma koristna, se ne dá tajiti. Obema grozi nevarnost od Germanov. Nemci bi radi Francoze popolnoma ponižali in sebe povzdignili na prvo mesto evropskih držav, Slovane pa popolnoma ponemčili. Angleži so pa iz kupčijskih obzirov sovražni Rusiji in vsem Slovanom, kar je naravno, ker Slovani, posebno Rusi, Čehi, Slovenci, Srbi in Bolgariji so jako nadarjen narod, sposoben Angleže ob ugodnem času, ko se kulturno dovolj povzdignejo, izrinuti v mnogih deželah iz trgovine. Posebno v Aziji si ruski

in angleški trgovci delajo konkurencijo. Anglija pa obstoji na trgovini in obrtniji, in zato so boji za vsako stesnenje svojih trgovinskih potov. Pa tudi Francozi si že delajo kolonije v Aziji; zato bi pa tudi prej ali slej se vnelo sovrašstvo med Francijo in Anglijo zavolj azijskih zadev. Tako boste Rusija in Francija imeli obe enega sovražnika v Aziji.

Rusi in Francozi pa tako hitro v Aziji ne pridejo navskriž, ker prvi se vtrjujejo v severu in poslednji bolj na jugu, in noben teh dveh narodov nima namena, kakor Angleži si prisvojiti vso azijsko trgovino. Najbrže se bosta Rusija in Francija mirno sporazumeli o svojem delokrogu v Aziji. Azija je velika in ima za zmerne narode dovolj prostora; le Angleži bi radi vse druge spodrinili, ker oni bi radi trgovstvo sveta sebi podvrgli. Angleži mislijo, da je ves svet le zato, da angleške bogatine pase. To so fakta, ki govore za rusko francosko zvezo.

Druga za slovanstvo žalostna novica je pa, da so rovarji podminirali en del zimske carske palače in jo razpršili v zrak. K sreči se carski rodovini ni nič žalega prigodilo. Ta faktum ne ostane brez političnih nasledkov. Zdaj bo še le vpitje v vemških listih ognjilobi v ruskem carstvu. Tem bolj moramo ta slučaj obžalovati, ker se je nedavno poročalo o popolnem zatrenju nihilistov. V notranjem ruskega carstva nekaj vré, kar pa nima prave sile, da bi prišlo na dan. Nihilizem ima svoj kal v nezadovoljstvu nekterih nižjih krogov ruskega naroda, ki so nezadovoljni z velikimi reformami po zapadnem kopitu. Car Peter Veliki

in njegovi nasledniki so vpeljavali tuje nemške običaje in navade v Rusiji brez ozira na to, so li primerne ruskemu narodu ali ne. Od tod nezadovoljnost nekterih krogov, čeravno so ti nemnogoštevilni in velika množina, jedro ruskega naroda še vedno visoko spoštuje svojega vladarja. To so vedeli zapadni ruski sovražniki v svoj prid porabiti in so cele trume socialističnih agitatorjev pošiljali v Rusijo, da so nezadovoljneže podpihovali zoper vladu. Od teh so se še nekteri Rusi navzeli zapadnih socialističnih idej; zato se ruski nihilizem le nemnogo loči od nemškega socializma ali francoskega radikalizma. Nemški uradniki, kterih so prejšnje in sedanje ruske vlade mnogo poklicale v Rusijo, si niso znali pridobiti prijateljstva ruskega naroda. Oni so v svojem nemškem napuhu mislili, da se morajo Rusi ravnati po njih nazorih.

Nemški listi priporočajo Rusiji, da vpelje parlament po zapadnih običajih. To pa le zato, da bi psevdoliberalni židi lažje drli tudi podložnike ruskega cesarstva, ker bi potem si znali pravice in svobodšine pridobiti, ktere jim sedanji absolutizem brani. Tak parlament bi nikakor ne vmiril ruskih nezadovoljnežev, a še prej razdražil. Mi tudi nismo protivniki večje svobode ruskemu narodu, tudi mi želimo ustave za Rusijo. Pa ta ustava bi morala biti primerna značaju, običajem in zgodovini slovanski, ne pa biti skrojena po zapadnih parlamentih. Ruska ustava se mora pred vsem ozirati na slovansko pravo, ne pa na zapadno moderno. Zraven pa mora Rusija se povsod ozirati na domačine in Slovane

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

LXII.

Vilhar je bil dober moj prijatelj, v prvi vrsti pa narodnjak, naj ga sodi kdo drug, kakor hoče. Jaz vem, koliko ga je to narodnjaštvo stalo ne le truda, ampak tudi denarja. Vstregel je posebno rad društvom in čitalnicam z igrami in pesmami, ktere je zlagal in skladal. Koliko jih je s tiste dobe, kar se jih je ljudstva prijelo!

Jaz sem že tačas dopisoval v nemške liste, nič protinarodnega, to je gotovo, ne le v „Laibacherco“, ampak tudi v druge liste, n. pr. „Fliegende Blätter“, „Illustriertes Familien-journal“, „Gartenlaube“ itd. Vse pač ni bilo sprejeto, pa vendar veliko in dobil sem marsikak goldinar, marsikak tolar. Zato sem veljal po Notranjskem, kjer je vse do malega narodno bilo, za nemškutarja in Vilhar mi je večkrat očital, zakaj se ne poskusim tudi s slovenskim peresom, če že pišem kratke igre za bistriško čitalnico. Ali kaj bom revše s slovenskim jezikom! Moje pero je bilo okorno kakor rak na suhem, misli nemške, pri pisanju

mi je zmanjkalo že vsake druge besede. Moja zaloga slovenskih besedi je bila borna kakor popotnega kramarja krošnja. Vendar sem sedel za mizo in skoval z veliko težavo dopis za „Slovenca“, takrat v Celovci izhajajočega. Bil je sprejet, ali tako prenarejen in popravljen, da sem ga komaj spoznal. To je bilo prvo, kar je bilo z mojega peresa tiskano slovenski in jaz sem bil na to malenkost veliko veliko ponosnejši ko na vse svoje nemške spise, čeravno je še popravljen bilo jako okorno.

O počitnicah sem šel nekoli na dom; z očetom sva bila že sprijaznena, a vendar sem ostal doma le par dni, ker ni bilo pravega dela za-me. Tudi pri gospodu na Šmarni gori sem se oglasil. Gospod je bil prav vesel, ko me je tacega videl, a izrekel je željo, naj bi jaz še naprej študiral. Na to sem bil pač že pozabil, a sklenil, da bom, če Bog dá, naj si le kaj zaslužim, da ne bom tako po pasje živel kakor prej. Tudi blagi naš gospod župnik je bil enakega mnenja. Ko sem šel nazaj na Kalec, sem res tudi sklenil, ubogati ju, toda — pa to pride na vrsto pozneje.

Čez mesec dni sem zopet na Kalcu, kjer je bilo ostali čas najprijetnejše življenje na

lovu in po drugih veselicah. Vojska, kteresmo se takrat bali, ker je bil deželni namestnik Bach ukazal napraviti „črno vojsko“, pa so naši možje z dr. Bleiweisom na čelu odvrnili jo, — ta vojska je bila končana na severu in jugu, moj brat mi je s Prage pisal, da gre proti Dunaju nazaj.

Nekega dne dobim po pošti pismo od J. Giontinija, če bi hotel popisati to vojsko po nemških knjigah, ktere mi bo poslal. Jaz si prav ne upam, a Vilhar mi daje pogum in tako sem sklepal „Kustoca in Vis“ — prvo slovensko knjižico, ki je z mojim imenom prišla na svetlo. Slovenščino v nji mi je narod naš menda že odpustil, ker se mi zdaj zdi pusto žaganje, bahal se nisem nikdar z njo. Pa knjižca je šla, jaz pa sem dobil po 10 gold. od tiskane pole.

Tisto leto sem si tudi kupil prvo uro. Veš li dragi bralec, kaj je človek z uro? Postavi ga kamorkoli, da bo le količkaj svitlo, pa bo vedel, koliko je ura. Želel sem si je že kakor ranjenec vode, in ko sem od „Laibacherce“ dobil za neko povest 35 gl. „honorara“, sem si jo brž kupil in dobra je bila, ker še zdaj natančno gre. Ko sem prišel na

in manj vrata odpirati tujstvu. Sedanje notranje revolucionarno vrenje je le nasledek prevelikega čislanja tujstva od ruskih vlad. Kakor hitro pa Rusija zopet začne izključljivo slovansko politiko v notranjem, bodo zapadni puntarski agitatorji zgubili vse privrženec v ruskem narodu, in bodo vodje brez vojakov; in njih prizadevanja bodo brez uspeha. Rusija bo postala zopet mirna in se bo mirno razvijala kulturno in materialno na slovanski podlagi.

Mi se nadejamo, da bodo to prej ali slej prevideli ruski državniki, in tujstvu figo pokazali, ki povsod želi škode slovanstvu.

Ne da se tajiti, da bo to najnovejše dejanje nihilistov imelo tudi vpliv na vnanjo rusko politiko. Vragi Rusije in slovanstva bodo huje napadali Rusijo, se ve da le z jezikom in drugimi zvijačami, ker z orožjem se je še ne upajo. Rusija je še kljub nihilističnih rovanj silna, da se je boje mnogi na zapadu. Nihilistična rovanja so kljub temu, da kažejo neko organizacijo, ki je razširjena čez vso evropsko Rusijo, omejena le na ozke kroge rus. občinstva. Vendar je ta dogodek zelo škodljiv materialno, ker bo gotovo ponižal ruski kredit kolikor toliko na borzah, še bolj pa moralno škodljiv Rusiji in vsemu slovanstvu. Zato bo Rusija gotovo napela vse sile, da nihilistično rovanje kmalo zaduši. Le želeči, da bi pri tem ne potrebovala sirove sile, ki v takih slučajih ni vselej izdatna, a se rajši poslužila slovanske politike in slovanskega duha, zraven pa pravega kristjanskega nauka.

Zveza s Francijo, ki se je sedaj vršila, če se prav ne razdere, se bo pa nekoliko zakasnila. Previdni Francozje bodo najbrže počakali, da se natančneje informirajo o politični važnosti tega dogodka. To zakasnenje rusko-francoske zveze bo pa kolikor toliko škodljivost Rusiji in vsemu slovanstvu.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 23. februarja.

V državnem zboru je bil na vrsti **Lienbacherjev predlog** o znižanju šolskih let od osem na šest let. Lienbacher je svoj predlog vtemeljeval, in dokazal, da ljudstvo

ne želi tako dolgega šolanja na deželi, in da je tudi nepotrebno. Govorniki desnice so povdarjali, da naj bi se ljudska šola v oskrbo izročila deželnim zborom; veliki stroški, ki jih šola požre, so bili vendar enkrat pred zbornico prineseni. Liberalci so ostali pri svoji trmi, oni hočejo ljudstvo s šolo osrečiti, ker mislijo, več ko se bodo ljudje učili, menj bodo vneti za katoliško vero. Pri tem računu se pa znajo močno zmotiti; svet že pozna njih podlost, in čedalje več izobraženih ljudi, v resnici, ne na pol izobraženih, pristopa h konservativni stranki. Stvar je prišla zdaj pred odsek; kako bo ta, in kako bo državni zbor sklenil, še ne vemo; pa zanimivo je to, da sta celó dva ustavoverca govorila za to, naj se ta predlog posebnemu odseku izroči. Možem je skrb za svoje mandate, ker vedó, da ljudstvo na deželi ne mara za novo šolo.

Novi naučni minister, baron **Konrad**, ni ustavovercem nič po godu, posebno za to ne, ker ni hotel obljubiti, da bo hodil po stopinjah Stremayrovih; nasprotno je nekaj nepristranskih besedi zinil, da se bo namreč oziral na faktične potrebe in na svoje lastne skušnje o šolstvu. Za Taaffejevo vladu je nastopila zdaj kritična doba, ona bo morala enkrat barvo pokazati, zlasti o budgetni debati in še le zdaj se bo situacija toliko sčistila, da bomo vedeli, pri čem da smo.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 22. februarja. (Zadržani naglič. — Iz državnega zbora. — Minister Konrad.) Naglič, s katerim sta se državna poslanca Klun in Poklukar v četrtek zvečer iz Ljubljane peljala na Dunaj, bi bil skoraj imel nesrečo. Med Zagorjem in Trebovljami se je namreč vsled južnega vremena s hriba vsulo toliko šute in neka velika skala na železnično tira, da sta bila čisto zasuta. K sreči pa je to o pravem času zapazil čuvaj ter naznanil v Zagorje, kjer se je vlak vstavil in počasi pomikal naprej. Ker pa delavci železnice še niso bili odkopali, moral se je zopet vrniti nazaj v Zagorje in tam čakati več ko poldrugo uro, dokler so delavci vsaj en tir tolikanj odkopali, da je moral naglič iti naprej proti Dunaju, kjer je namesto o poldesetih došel še le po enajstih pred poludnem.

V seji državnega zbora 20. t. m. se je obravnaval predlog Lienbacherjev, da bi se dolžnost v šolo hoditi od 8 let znižala na 6 let. Za ta predlog so govorili tudi nekteri levičarji, ki pač dobro čutijo, da je šolsko breme za kmečko ljudstvo prehudo in se hočejo s tem svojim kmečkim volilcem zopet prikupiti, pa ob enem so povdarjali, da se načela dosedanjih šolskih postav ne smejo spremeniti. Pri tej priliki je dr. Rus novega naučnega ministra pestil, naj vendar pové, ali hoče delovati v duhu Stremajerjevem, pa baron Konrad je samo odgovoril, da vlada nima nič zoper to, da se ta predlog izroči posebnemu odseku, o svojih mislih in namenih pa je molčal, in liberalci zopet ne vedó pri čem da so. Pri glasovanju bil je potem sprejet nasvet Lienbacherjev, da se njegov predlog izroči posebnemu odseku 24 udov, ki ga bodo volili v prihodnji seji 24 t. m. Bolj važna kakor zarad tega predloga bi bila zadnja seja skoraj postala zarad neke druge reči. Liberalci so namreč nameravali staviti predlog, da naj se o odgovoru ministra Taaffeta gledé spomenice českih škofov prične obravnavati, ker jim ta odgovor ni posebno po volji. Ko so pa videli, da je desnica v večini, in bi ta predlog ostal v manjšini, so to popustili. Tudi o Idrijskih delavcih se ni pričela obravnavati, dasi ministrov odgovor zavrača trditve znane interpelacije. Radovedni smo, kaj Idrijsčani porekó na ta odgovor, ki se ne strinja s tem, kar so oni poročali o plačah tamošnjih rudarjev.

Ta teden se bodo naši poslanci poklonili ministru Konradu, ki je te dni nekemu prijatelju imenoval deželo Kranjsko svojega ljubčka, kjer je preživel najsrečnejše dni. To je res tudi dejansko kazal kot namestnik dunajski, kjer je posebno skrbel za dijake kranjske in jim naklonjeval štipendije ali vstanove, če je le količkaj mogel. Iz tega sodimo, da bo za našo deželo kaj storil in morda obranil gimnazijo kranjsko, za katero se je svoje dni jako zanimal.

Z Gorenjskega 19. februarja. Zopet prosim prostora in danes še nekoliko več; ne mislim pa v prihodnje še nadlegovati, ker mi je vsaka polemika zoperna, če je strastna. Pred seboj imam „Drugo poslano“ v „Narodu“. Glede reforme liturgije se strinja popolnom z

Kalec ž njo, je to vzbudilo strmenje, Vilhar pa je rekel:

„Prav ima fant, da piše nemški. Jaz sem spisal že toliko slovenskega, pa nisem zaslužil si še nobene ure.“

Vedel bi še marsikaj pisati s tega časa, pa se mi ne zdi prilično, ker bi zadelo še žive osebe, katerih se nikakor ne maram dotakniti. Ko sem šel s Kalca, so tekale solze na obeh straneh. Ali moralo je biti. Vilharjevi rodovini hranim v srcu spominj, ostali smo si prijatelji, vzlasti po blagih gospodičnih se mi je tožilo, ko sem bil prišel v Ljubljano, Miroslava Vilharja bi bil pa tudi večkrat rad imel v družbi.

V Ljubljani nisem bil dolgo časa, že čez dva meseca sem šel v Vipavo na enako mesto. Nekoliko sem Vipavo že poznal, zdaj sem se pa še bolj seznanil z ljudmi in šegami. Kaj bom to obširneje popisoval? Čez par mesecev sem že bil pri grofu Lanthieriju, da vredim njegovo biblijoteko. To mi je bilo prijetno delo, v biblijoteki sem imel na tisoče knjig skoro vseh evropskih jezikov, katerih sem — izvzemši slovanske — že veliko kolikor toliko razumil. Pa prida za svoje izobraževanje nisem imel veliko, ker se je preveč mudilo in sem knjige le za-

pisoval in uvrsteval, ne pa jih mogel pregledovati; ravno taka je bila s pismi, med katerimi jih je več zgodovinske vrednosti. Zato sem natančneje pregledovanje te biblijoteke odložil za ugodnejši čas, kterege pa do zdaj še ni bilo. Tudi tu sem veljal za nemškutarja, ker sem dopisoval „Laibacherici“, „Tagesposti“ in „Triesterici“. Prav so imeli ljudje, kajti človeka je soditi le po delih, ne po mislih. V drugem obziru pa sem bil taka malenkost, da sem bil lahko Turek, Prusak, Slovenec ali nemškutar, kdo li se je brigal zá-me? kaj sem mogel zmešati na svetu?

Življenje v Vipavi je bilo prijetno mi, tudi „likal“ sem se dalje in to v šolskem uku kakor v družbinskem življenji. Pa tega ne bom dalje razkladal, tudi ne pravil, kako sem v Trstu skušnje naredil, ker me zadnje vselej jezi, kedar se spomnim na to. Da nisem šel na Dunaj, kamor sem se bil namenil, je kriv denar. Pa naj bo, zato zamere nikomur! Saj je morebiti bolje tako. Jaz bi bil slab služabnik, bodi si državi ali komu drugemu, do tega prepričanja sem še le pozneje prišel, to-raj kar je, je, saj treba več stanov in v vsakem so ljudje lahko srečni ali nesrečni.

Pa idimo dalje. Po dovršenem delu v Vipavi sem prišel v Ljubljano nazaj in zdaj se je kmalu začejala stara beda. Zopet sem bil „vacirend“, kakor se sme reči, ker nisem imel gotovega zaslužka. Živel sem zopet po pasje, t. j. ob svojega peresa pičlih groših in ob tem, kar sem pri plesouku z glasovirja sklepal. Tu je pač veljalo načelo „enkrat z bétom, enkrat s psom.“ Predpustom sem igrajoč na plesih po bogatih hišah pač kaj zaslužil, pa vse je šlo za obleko, s katero sem bil tako slabo preskrbljen, da sem si le počasi mogel napraviti jo. Pisal sem pa zmiraj to in ono — nemški, se ve da, ker se je le za to kaj denarja dobilo, in bil tudi tovariš gledišnih igralcev, iz česar je izrastla tretja moja nemška igra „Modern“, za katero je beneficijant dobil veliko, jaz pa nič.

Iz te dobe mi je eden dogodek posebno zanimiv. V hudi zimi sem bil precéj hudo zbolel, tako da nekega jutra nisem mogel več vstati. Tresla me je mrzlina, v prsih pa sklelo kot žrjavica. Brigal se zá-me ni nihče, tudi peči niso zakurili, ker sem bil za tekoči mesec še najemščino za sobo dolžan. V tem ležim na postelji kolikor mogoče zavrt do po-

menoj, ne pa glede jezika, o katerem sem rekel, da glede petja nisem preveč strog.

Da je celo leto le kakih 5—10 petih maš, tega računa jaz ne dobim, ampak jih je okoli 20. Tudi kmeta jaz še nisem slišal: „Tako velik praznik, pa še latinsko niso peli“. — Pa saj ni treba, da bi človek vse slišal; nasprotno pa sem jaz večkrat to čul, da je kmet zabavljajl čez petje latinsko. Prišeči vselej na to ne kaže, kar ljudje komu rekó, od česar vedo, da rad sliši, ker se le prevečkrat zgodi, da proti kakemu drugemu ravno čez tisto reč zabavljajo. Tako mi je znan dogodek, da so pevci sami zoper petje, kakor ga hoče njih učenik, čeravno ta misli, da so vsaj ti ž njim enih misli. Če se zljubi predlagati slovenske psalme prepevati, pokopavati itd., na dan s predlogom, morebiti obvelja, saj sem bral, če se ne motim, lansko leto, da je mil. biskup Strosmajer dal napraviti hrvatski ritual, — jaz za svojo osebo ostanem pri tem, kar sam rekel v svojem zadnjem dopisu glede jezikovne liturgične razprave v „Slovenču“.

Vsakakor je pa ta primera med slovenskim prepevanjem psalmov, pokopavanjem itd. kar duhoven poje, in med petjem, ktero ljudstvo opravlja, močno presiljena, ker mi naš ritual zapoveduje, kar moram latinski in kar zamorem tudi slovenski opravljati, in ker glede naš „ordo cultus divini“ št. 5. pravi: „Infra Missarum Solemnia cantus ad pios fidelium affectus excitandos aptus omnino commendatur“ ter ne razločuje med latinskim in slovenskim petjem, oziraje se gotovo na razne okoliščine, v katerih je ljudstvo in so cerkve in je tako tudi pri slovesnih mašah slovensko petje dovoljeno. Ako bi to ne bilo, bi se nikakor ne smelo peti, zakaj kar je prepovedano, tudi sila dovoliti ne more. Zakaj postavim na Dobrávi ne pojejo v smislu „Poslanega“? Zato, ker je nemogoče, nemogoče bilo vsaj do zdaj, — bo odgovor.

To nemogoče pa je faktor, s katerim moramo računati, kateri nikoli ne bo popolnoma zginil. Mi nimamo obilo organistovskih služeb s tako plačo, da bi zamogli zahtevati povsod izvrstne pevske kore, kateri bi bili zmogni peti latinske maše — mi ne moremo zahtevati, da bi take izvrstne kore imele še celo posamezne podružnice, ktere si petje sem ter tje tudi same preskrbijo in to tudi pri petih mašah. To nemogoče je faktor, kateri ni od včera do danes,

temuč je pri nas star že mnogo stoletij, star toliko, kolikor katoliška cerkev na Kranjskem. Ker sem bral ravno „katholische Missionen“ jemljem iz teh za to primero, kar se mi vsiljuje. Katoliški misijonarji so prišli na svojem misijonskem potovanju v doljni Afriki v Schochong in od tod še dalje popotujejo proti sredi kjer bodo med divjaki, med zamorci sv. evangelij oznanovali. Upajmo, da Bog blagoslovi to delo. Kršanska srenja bo od začetka majhna. Skrbeli bodo sčasoma misijonarji tudi za petje pri službi Božji. Imeli bodo o največjih praznikih tudi peto mašo — in je li misliti, da bo misijonar še le spreobrnjene pogane stem mučil, da jih bi hotel učiti peti latinsko mašo, posebno če še sam v petji ni do dobrega izurjen — ali se ne bo nasproti z največjim veseljem zadovoljil, če jih bo mogel toliko naučiti, da bodo v stanu latinske rezponzorije odgovarjati, in zraven tega še v svojem materinem jeziku ktero pesem zapeti? To je po mojih mislih (kterih pa nobenemu ne vsiljujem) začetek. Ko se bo pozneje v ondotnih krajih kraljestvo Kristusovo bolj in bolj razširjevalo, bodo postale gotovo tudi večje katoliške srenje, kršanska mladina se bo prirejala, ljudstvo bo kršansko omiko sprejemalo in ni dvomiti, če bo moči za to že dobiti, se bo začelo tudi na to gledati, da bi se kaj latinskega pelo. Po okoliščinah se bo na to dalje petje ravnalo, da se bo pelo v domačem jeziku, pa tudi latinski, kjer bo mogoče; zakaj, da bi se pozneje spreobrnjenim paganom domače petje siloma zabranilo ter prepovedalo, tega si še misliti ne morem. Enako si tedaj jaz mislim povsod in tudi na Kranjskem in tako se poje tudi pri slovesnih mašah slovenski že od začetka sprejema kršanske vere. To je raba ali „usus“, ktere ga ne smemo in tudi ne moremo prezirati.

Ako vse to katerim noče v glavo in če jih je res volja in so pripravljeni slovenski peti, da se jim le dovoljuje, naj bi si prizadevali, da to dovoljenje dobijo, za kar prizadevati se nam ni treba, ker trdno mislimo, da ga že imamo in če svojo prošnjo opirajo na to, da je ljudstvo od začetka sem tudi pri petih mašah že slovenske pelo — dalje, da je nemogoče latinsko petje povsod vpeljati in da bi ljudstvo glede svoje sedanje gorečnosti v službi Božji škodo trpelo, ni dvomiti, da Rim odgovori: „ubi difficultas vel impossibilitas, toleratur“.

Da bi pa ta vzrok nič ne veljal, da ne moramo na ljudstvo se ozirati, to ni res, zakaj, ko bi se na ljudstvo nič ne oziralo, Rim ne bi bil nikoli dovolil Bulgarom in drugim rabo njihovega jezika pri službi Božji in drugih pravic. To je res, da v tem se ne sme na ljudstvo gledati, kakor da bi hoteli spačenemu njegovemu okusu streči; tudi mi namreč smo za to, da se vse necerkveno iz cerkve odpravi. Spačen okus pa nikakor ni, če ljudstvo to želi, da se tudi slovenski poje.

Ker se pravo cerkveno petje tolikokrat povdarja, vprašam: Ali pravega cerkvenega petja tudi ni najti med Armenci, med zedinjenimi Grki in drugimi, ki nimajo v rabi latinskega jezika? Ali sv. Cecilija tudi tistim ni patrona pravega cerkvenega petja, in bi jim ne bilo dovoljeno, si ceciljanska društva ustanoviti, akoravno bi le v maternem jeziku peli?

To je toraj gotovo, da latinsko petje ni izključljivo le pravo cerkveno petje. In če je tudi res, da je pri nas latinski jezik liturgičen, vendar tega nihče ne taji, da je slovansko petje pri tihi maši prav cerkveno — glede pete maše pa se suče le zopet okoli tega, je li dovoljeno pri njej slovensko peti ali ne. Če je dovoljeno, potem je na vsak način prav cerkveno, ako tudi nestransko latinskemu petju predpravo pustimo, — če pa ni dovoljeno, tudi že ne more tak razloček biti, ker se mu pri tihi maši ime pravega cerkvenega petja prilastuje. Ako tedaj sv. Oče močno želijo, da bi se namen društva po vsem svetu razširjal, potem nobenega naroda, nobenega jezika ne izključijo in v prvi vrsti gotovo to želijo, da se iz cerkve odpravi vse, kar je pri petji, pri godbi necerkvenega, česar je obilo po svetu in posebno tudi na Nemškem, in glede tega nimam ne v najmanjšem nič zoper Witta, Könenja in Haberla, ki se za to trudijo in so bili enkrat imenovani častni kanoniki od kardinala de Luca.

Omeniti pa vendar še moram, da so še lani o slovesnosti 25letnice poroke cesarjeve in posvečevanja votivne cerkve vpričo blizo 70 p. n. gg. škofov in prelatov, več kardinalov in papeževega poročnika peli nemški: „Hier liegt“. Ako se je to zgodilo pri tako imenitni slovesnosti in vpričo toliko cerkvenih dostojnikov, potem nas mora vsaj tudi to nekoliko potolažiti glede petja slovenskega po bornih farah.

Kar pa dekrete zadeva, moramo biti v

poldne, kar se odpro vrata in noter stopi gospod zelo visoke postave, meni čisto neznan. Jaz se prestrašim in sklonim pokonci, pa on migne, naj le ležem nazaj, me praša, kaj mi je in kdo mi streže, pogleda na mojo mizo, na kateri je več pol romana „Laibacher Mysterien“ že spisanega, potem me tolaži, da bo kmalu bolje in naj ta spis brž dam „Laibacheri“, če prav še ni gotov, in gre. Kako uro za njim pride k meni znan zdravnik, pogleda, kaj mi je, naroči zakuriti in zapiše zdravila rekoč, da jih bo brž poslal. Komaj odide, stopi v sobo drug človek, mi podá pismo in gre molčé. Jaz odprem pismo, a drugega ni bilo nič v njem ko — 50 gld. Se ve, da pri tem hočem skočiti s postlje, pa ko to poskusim, me zbode v prsih tako, da kar nazaj padem na postljo. Brž potem prinese drug človek zdravil, dekla moje gospodinje pa juhe in po sobi začne puhteti gorkejši zrak. Zdravnik je prišel še drugi in tretji dan, dekla mi je stregla in tudi gospodinja je prišla večkrat, ko sem jej z desetekom vse plačal. Čez teden dni sem bil že zopet trdno na nogah in prva pot moja je h Kleinmayerju z rokopisom ne

še vsem. Sprejeli so ga brž in dali v tisk in ko potem s svojim prijateljem greva čez „zvezdo“, naju sreča — kdo? Ravno tisti gospod, ki je bil pred tednom dni pri meni. Jaz se mu odkrijem, on mi odzdravi, me pogleda, potem pa gre naprej. Tudi moj prijatelj ga je bil spoštljivo pozdravil.

„Kdo je ta gospod?“ prašam radoveden prijatla.

„Ej, ga li ne poznaš?“ — je njegov odgovor; — „to je deželni predsednik Konrad Eybesfeldski.“

„A, to pa že ni mogoče!“ — se čudim jaz.

„Kaj pa da, saj ga jaz dobro poznam“ — je trden odgovor.

Kaj? Deželni predsednik Konrad je ta gospod? Potlej pa ni tisti, ki je bil pri meni v mrzli sobi. — Brž letim za njim, da ga prehitim, in ga še enkrat pogledam v obraz. Da, res je, noben drug ni bil pri meni. Zato se drug dan napravim kolikor morem „oficijelno“ in se mu grem zahvalit za obiskovanje in obilno denarno pomoč, ki mi jo je poslal po svojem služabniku. Ali ko mu vse to z besedami prej

zloženimi povem, me debelo gleda (pa meni se je zdelo, da se le nevednega dela) in reče:

„Vi se motite, je bil kdo drugi, jaz o vsem tem nič ne vem.“

Tako sem šel, a s prepričanjem, da nihče drugi ni bil, ko on, ker mu enakega v Ljubljani ni bilo. Tudi sem pozneje videl v njegovi hiši kočijaža, ki ni mogel biti drugi, ko tisti, ki je meni ono pismo s 50 gld. prinesel.

Pa s tem bi moja beda ne bila še končana, a dobil sem drugega še boljšega dobrotnika, ki me je povabil k svoji mizi vsako opoldne in skrbel tudi še drugače zame. S tem sva tudi še marsiktero uganila in spisala. Hvala mu za vse in obžalovanje, da je pozneje prišel ob toliko premoženja!

Pri tem se prične zame boljša, stanovitnejša doba, ker nisem bil več čolnar na vodi brez vesla, ali popotnik, ki danes prenoči tu, jutri tam ali pa še celó pod milim nebom. To mi je pa tudi umesilo testo za trdno notranje prepričanje, da sem prav za prav postal še le človek — slab ali dober, kakor sem.

S tem gredo tudi moje črtice h koncu. Le par važnejših dogodbe še, pa smo pri kraji.

rabi tistih previdni, ker se lahko pripeti, da glede ene in tiste reči niso enaki, ker se v Rimu, če le mogoče, pri rešitvi vprašanja gleda na voljo škofa prosivca, kakor se je zgodilo pri prošnji nadškofa solnograškega, ki je bil omenil pohujševanje ljudstva in svoje žalost nad odpravo poprejšnje navade blagoslova s presv. R. T.; odgovor mu je bil: „nihil esse innovandum“. Meni nič, tebi nič tedaj dekret navedi, in po tistih se hoteti ravnati brez ozira postavim na naš „ordo cultus divini“, to mi je nekaj luteranski princip.

Meni gre to spolnovati, kar mi vis. knezoškofijstvo zapoveduje in potem jaz nimam nobene odgovornosti, češ, ta dekret pa drugače zapoveduje. Tako ukazuje „ordo cultus divini“ št. 2. „Infra Missam post Credo legatur epistola et evangelium... et fiat homilia brevis“ — in tudi, kjer je več gospodov — pravi št. 3. — naj ravno tako „praedicto modo poragantur“.

Tega jaz takaj ne navedem glede fará, v katerih nasprotno navado že od nekdaj imajo, ampak zavoljo tega, ker se začena po takih krajih pridigo pred peto mašo imeti, kjer se to poprej ni godilo, češ, da tako tudi ljudstvu zadostujejo in mu pred mašo eno slovensko zapojejo. Če je toraj tudi nek dekret, da mora pri peti maši z izpostavljenim presv. R. Telesom pridiga poprej biti, sem jaz vendar dolžan, po „ordo“ se ravnati in če to storim in hočem ljudstvu zadostovati s slovensko pesmijo, se zamore le med mašo zgoditi, ker tega vendar ne morem od ljudi zahtevati, da bi kakih 5 minut poprej v cerkev prišli. Skušnja me pa uči, da je bolje, da je pridiga med mašo, ker jih tako pridigo zmiraj več posluša, mašo pa vedno manj jih zamudi.

Toraj rečem še enkrat, če se hoče kaj koristiti doseči, naj se zmerno postopa, naj se ozira na naše razmere in naše ljudstvo, in sicer ne na njegov spačeni — temuč na njegov cerkveni okus, ter se mu tudi v cerkvenem duhu slovenske maše ponuja, na njegovo pobožnost, na vedni usus, na nemogočnost, ker le tako bo mogoče v edinosti necerkveno iz cerkve odpraviti, v katerem smislu tudi „Slovenec“ dela, kar je že večkrat razodel ter grajal, kar je bilo graje vrednega.

Zdaj pa še nekaj vrstic v svojo lastno obrambo, ker „Drugo poslano“ moj dopis drugače obrača in veže, kakor je pisan, in mi nerresničnosti spodtika.

Je-li „Brencelj“ že stokrat očital Försterju, da naš narod prezira, tega jaz ne vem in tudi nisem štel, ker ni, da bi moral biti naročnik njegov. Jaz tega očitovanja še nikoli nisem izrekel, toraj tudi ne ponavljal. Če pa gledé „Brencelja“ svojo misel izrečem, — ali mi potem mar tudi ne bo dovoljeno jo izreči o stolnem „kapelniku“? Da je volitev s cerkvenim petjem v zvezi, ni rekel nihče; — graje vreden pa je vsak, kateri ni z nami, naj si bo kateri koli, če med nami živi. Dalje je očitno, da moja nejevolja ni v tem, v čemur jo hoče „Drugo poslano“ vsaj pred svetom videti. Jaz sem naravnost rekel, da to obsojujem, če „Brencelj“ res privatne družinske skrivnosti razglasuje, kar pa ni res, ker to se mora v prvem „poslanem“ v „Narodu“ še le pri odstavkih „od surovosti“ in „pobalinskega napadanja“ zraven misliti, in zato ne zapopadem, kako je mogoče to zasukati, kakor da bi bil jaz nevoljen, ker je izrečena misel osebne napade opustiti. Vprašam, kdo ne bi bil nevoljen — da družega ne omenjam — ako se vsi drugače misleči, katerih je vendar ogromna večina med duhovščino na Kranjskem, pitajo

z nevednimi tovarši g. Aléšovca, z neolikanim človekom, z zarobljencem, svojeglavneži, nevedneži, z nevednimi pajdaši surovega „Brencelja“, s „privrženci g. Aléšovca“. Le čudim se, da je bilo mogoče tako „Poslano“ izročiti, ker je vendar znano, da je prečastiti dekan dotične dekanije, o kateri je „Poslano“ skovano, izvrsten pevec od mladih dni in še zdaj, kateri se je s podučevanjem petja veliko trudil ves čas svojega službovanja, kateri je obenem izurjen v orgljanji, je imel v prejšnjem času vedno klavir in si je še lansko leto napravil „harmonium“, kateri pa ni nikakor ceciljanec v smislu „Cerkvenega Glasbenika“, ampak je popolnoma zoper sleherno samolastno premenjevanje liturgije in je tudi popolnoma za to, da se tudi pri slovesni maši slovenski peti zamore. In da se v tako „Poslano“ uvrstuje še mil. knezoškof, češ da bi več izdalo, to je včinilo, da sem djál „Narod“ nejevoljen iz roke.

Tudi nisem rekel, da sem nejevoljen v imenu treh dekanij — akoravno tudi to ne bi bila laž. Jaz sem uvod v dopisu sklenil z besedami: „Pa čez to pisati ni moj namen, temuč namenil sem se le nekaj vrstic pisati zaradi petja in liturgije“ in na koncu te razprave sem pisal: „ker mi je mnenje v treh dekanijah dobro znano“. Gorenjsko ima 6 dekanij, in ker so podpisi 14 duhovnov (in ne 15) le iz 2 dekanij, ostanejo zmiraj še 4 dekanije, iz katerih ni nobenega podpisa vsaj do zdaj ne. Pa tudi od teh, kateri so podpisani, se mi od nekterih čudno dozdeva, če jih tudi „Narod“ imenuje s pristavkom, da se zopet v „Sl.“ ne bo trdilo, da nekaj fingiranega prinašamo. Tako mi je kot resnica sporočeno, da je g. Bohinec, župnik Križki, rekel, da je popolnoma teh misli, kakor je duhoven z Gorenjskega v „Slovenca“ pisal in da je bil močno nejevoljen, ko je „Poslano“ v „Narodu“ bral. Kako to, da je pri vsem tem podpisan, ne vem. In kakor pri tem gospodu, je brž ko ne še pri katerem drugem. Ker mi je v tem času še od 2 drugih dekanij sporočeno bilo, da ste skorej brez izjeme enacih misli, se zamorem v imenu njih še več podpisati.

Komur so znani vsi napadi v „Sl. Narodu“ skoz vsa leta njegovega obstanka zoper vero in duhovne, ta zna že sam soditi omenjeno zmernost in taktnost in, če je dana častna beseda, da „Narod“ vere in duhovnov ne bo napadal, že zadosti, jaz to obžalujem, ker katoliškemu duhovnu mi nikakor ni zadosti, da se moja vera, najdražji mi zaklad, ne bo napadala, temuč tudi zahtevam, da se vera katoliška proti raznim napadom in tudi proti indiferentizmu brani in zagovarja. In ko bi še ne imeli političnega lista, ki ima to nalogo tudi za svoje vodilo, bi bili dolžni, ga ustanoviti. Žalostno bi bilo, ko bi nam zadosti bilo, da bi se z našo vero delalo, kakor z mačeho, in bi veljalo: „le pri miru jo pustimo, drugače pa le, kar se dá nasprotna načela zagovarjamo in razširjamo!“ Žalostno bi bilo, ko bi to zadostovalo, ker kmalo bi bila mi draga domovina in drago mi ljudstvo v rokah liberalizma brezvernega!

Duhoven v imenu mnogih mnogih družih.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. februarja.

(„Matice Slovenske“) 47. odborova skupščina se je vršila v sredo 18. febr. ter razgovarjala največ o knjigah za prejšnje in za tekoče leto. Ker se je v znanstveni terminologiji privzel tudi slovensko nemški del

in se je vvrstiti mogel še le po natisnem prvem nemško-slovenskem, se je razpošiljanje knjig za preteklo leto nekoliko poznilo, kajti pošiljati se imajo vse skupaj. Poročali so odborniki pregledovalci o rokopisih za tekoče leto, in ker je več novih došlo, ima odsek za izdavanje knjig posvetovanje v treh tednih dovršiti ter z drugimi odseki pripraviti potrebno za občni zbor, ki se bo obhajal brž ko ne 14. aprila t. l.

(V tukajšnji hiralnici) sv. Jožefa je v petek 20. t. m. po dolgi in hudi protinski bolezni umrl čast. g. Jož. Lavrič, župnik Zaplanski, v pokoju, r. l. 1803, mašnik od l. 1834. R. I. P. I

Listnica opravištv.

G. Fr. H., kov. v Ž. Vaše prašanje smo izročili vredništvu, ker ime tistega gospoda nam ni znano.

Č. g. J. S., kapl. v T. Vse dobro. Prav radi.

Č. g. O. D. Š., kap. v C. Vaš predlog sprejmemo; skušajte nam pa po kakem drugem načinu pripomoči.

Č. g. J. M., kapl. v Šp. Bodi si, ker so nam okoljine znane. Sed memento, quando veneris. ...!

Blg. g. K. P. d. vradn. Ne zamerite, da imate prav ter mora gotovo tako biti in vendar ni res — reč je ravno nasprotna. Več pismeno, pa pozneje.

Č. g. L. N. župn. nekje. Kako ste čudni! Mar li niste nikoli globokejšje pomislili besed: „Quare fremuerant gentes & populi meditati sunt inania“?

Č. g. J. L. v K. Vse prejeli ter tudi naročilo izvršili.

Blg. g. K. V. v L. Res bi bila nesreča velika, pa menda ne bo tako, kakor so dobri prijatelji mislili nakloniti. Več o tem kmalo.

Blg. g. A. Š. v L. Poslano knjigo za gimnazijino smo prejeli in jo tudi takoj oddali. Hvala za njo Vam in pri tej priliki tudi vsem dragim dobrotnikom! Tudi naročnino smo prejeli, posebnega potrjenja pa Vam nismo poslali, ker ga nikomur ne pošiljamo; bilo bi pa tudi popolno nemogoče.

Vašemu prašanju: Mar li naročniki niso vredni odgovora, odgovarjamo: Če vredni ali nevredni, o tem ni govoriti. Gotovo nam je vsak naročnik ljub; ali take zahteve kažejo, da nimate zaumena o delu časnikarskega opravištva in vredništva. Pa brez zamere!

Č. g. D. M. posest. v R. O tej reči ne vemo tu v mestu nič več, kakor Vi na deželi. Za drugo hvala in pozdrav.

Poslano.

V „Slov. Narodu“ št. 39 od 18. t. m. me neki dopisnik iz Idrije opravlja, da sem se gospodom tako prikupil, da sem smel dva dni pozneje k poročnim sodnijam v Ljubljano priti. Temu nasproti odgovarjam, da sem za odpust prosil zaradi domačih opravkov, in taka prošnja je vsakemu dovoljena; komu se usliši, in komu ne, to pa ni moja skrb. Prosil sem za tri dni odpusta, dobil sem le dva dni, tedaj ne stojim v taki milosti, kakor g. dopisnik misli.

Da so se me pri volitvi uradniki usmili, in da sem tako voljen bil v prvem razredu, to je vse le prazno govorjenje, ker se jaz za mestno odbornišvo nisem nikoli ponujal. Za politiko se malo zmenim, in sem vesel, da svojo rodovino pošteno preživim, sicer pa mi je pošten Nemec tako ljub, kakor Slovenec; če morem komu pomagati, to rad storim. Jaz nobenega ne zaničujem, in želim, da bi tudi mene drugi pri miru pustili.

V Ljubljani 21. svečana 1880.

France Didič.

Stanovanja

lepa in poceni z 1 ali 2 sobama, in kar še zraven spada, se oddaja v konjušnih ulicah št. 1, kraj Trnovskega pristana. (1)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.